

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

هنگامی که اعتصابات به اوج خود رسیده و همه ارکان دولتی فلج شده و چرخها از حرکت باز ایستاده بود و رژیم منفور پهلوی آخرین رمق‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خویش را در این انقلاب توفنده یکی پس از دیگری از دست می‌داد، ملت قهرمان ایران خود در اجرای این تصمیم می‌رفت تا گرفتار شود، ضربه بخورد و آسیب‌پذیر گردد. به همین لحاظ در تاریخ پنجشنبه ۵۷/۱۰/۲۸ حضرت آیت الله العظمی امام خمینی با صدور یک حکم به جناب آقای دکتر سبحانی مأموریت دادند تا به اتفاق جناب آقای حجت الاسلام آشیخ محمد جواد باهنر و جناب آقای علی اکبر معین‌فر و دو نفر دیگر که با مشورت اینان انتخاب خواهند شد، هیئتی برای تقویت و تنظیم اعتصابات تشکیل دهند. این هیئت موظف شد با کسب نظر و همکاری گروههای شرافتمند در حال اعتصاب تدابیر و ترتیباتی اتخاذ نماید که تا سقوط نهائی نظام استبدادی اعتصابها در حد ضرورت ادامه یابد و ضمن ایجاد حداکثر فشار بر دستگاه غاصب، حداقل خسارت را برای ملت و مملکت در زمینه احتیاجات ضروری و گردش چرخهای اقتصادی و حفظ سرمایه‌های انسانی و صنعتی با رعایت الایم فی‌الایم فراهم آورد.

این هیئت در اولین نشست خود که در روز شنبه ۵۷/۱۰/۳۰ انجام گرفت آقایان دکتر کاظم یزدی و دکتر مهدی ممکن را به عنوان اعضاء دیگر هیئت انتخاب کرد و با توجه به حکم امام نام «کمیته تنظیم اعتصابات منتخب امام خمینی» را بر خود نهاد و آقای مهندس معین‌فر را بعنوان سخنگوی کمیته معرفی کرد و با تأسیس دفتری در خیابان عباس آباد رسماً کار خود را آغاز نمود.

علاوه بر این پنج نفر آقای میرمحمد صادقی که محل دفتر را در اختیار کمیته گذاشته بود تمام وقت به خدمت مشغول شد و آقایان لولاجیان و موسی خیر نیز از همکاران دیگر این کمیته بودند. کمیته تمامی هم خود را به تنظیم و اداره اعتصابات و کاهش خسارات احتمالی ناشی از آن مصروف داشت و در این زمینه سعی کرد که حتی الامکان جریان امور ضروری از گردش باز نایستد و ارزاق عمومی و خدمات لازم به مردم عرضه شود از جمله ذغال‌رسانی به کارخانه ذوب آهن اصفهان، جلوگیری از خاموشی کوره بلند کارخانه ذوب آهن، حمل و نقل و توزیع گندم و مایحتاج روزمره زندگی مردم عادی از نقاطی که بیم نیاز و بروز قحطی می‌رفت از موارد حساس مأموریت این کمیته بود، به همین لحاظ آگاهی به میزان ذخیره گندم در شهرها و روستاهای هر منطقه و میزان نیاز آنان مورد توجه بود تا مبادا بخشی از کشور بعلت وجود اعتصابات کامیون‌داران بدون گندم بماند، راه آهن با توجه به اعتصابات لکوموتیورانان بخش دیگری از توجه و فعالیت کمیته را تشکیل می‌داد چرا که در ارتباط با پرکردن سیلوها و سوخت رسانی و آذوقه رسانی، وجود دستهای مرموزی که مزاحمت‌هایی ایجاد می‌نمود احساس می‌شد لذا اعتصاب لکوموتیورانان، حساسیت خاصی داشت که خوشبختانه با همکاری و توجه همه دست اندرکاران، مشکلی اساسی و مانع از پیشرفت کار نشد.

اعضاء هیئت جز در مواردی که فوقاً به آن اشاره شد و سعی در راه‌اندازی امور داشت، بر عکس در سایر موارد به برقراری اعتصابات و تحکیم مواضع انقلابیون و فلج کردن ارکان اداری مملکت، سهمی عمده داشت و آقایان مهندس تاج، دکتر باهنر، مهندس معین‌فر و دکتر ممکن و ... با شرکت در جلسات تذکری که برای تجلیل از شهدا در وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی برپا می‌شد، به تأیید و تشویق اعتصابها و جنبه‌های حماسی آن می‌پرداختند، این وضعیت تا آمدن امام از پاریس و تشکیل دولت انقلاب ادامه داشت لیکن پس از انتخاب جناب آقای مهندس بازرگان به نخست‌وزیری و سخنرانی ایشان در دانشگاه تهران، فعالیت‌های غیرعلنی دولت انقلاب تحت‌الشعاع تشکیل دولت و اداره آشکار امور گردید و تا روز ۲۱ بهمن ماه ۱۳۵۷ ادامه یافت. در این روز با اعلام حکومت نظامی و منع عبور و مرور از ساعت ۴ بعد از ظهر به بعد، امور شکل دیگری به خود گرفت، مردم از حکومت غاصب اطاعت نکردند بلکه بالعکس دعوت امام را لبیک گفتند در خیابانها اجتماع نمودند و با حقیر شمردن حکومت نظامی و سنگربندی برای مقابله با نظامیان، ارتش را وادار به تسلیم و بختیار را مجبور به فرار کردند. در چنین وضعیتی از ۱۳۵۷/۱۱/۲۲ دفتر کمیته تنظیم اعتصابات عملاً وظائف خود را به دولت موقت اسلامی و مسئولان اداری و نظامی و غیرنظامی که بطور کامل تسلیم انقلاب شده بودند، محول کرد.

با تغییر رژیم و پیروزی ملت مسلمان ایران مسئله تنظیم اعتصابات منتفی شد و کمیته در ۱۳۵۷/۱۱/۲۳ با صدور اطلاعیه شماره ۲۱ خود با قردانی از همه اعتصابیون مؤسسات و مراکز بخش خصوصی و دولتی، درخواست کرد که خود را برای اجرای تصمیم دولت موقت انقلابی که به زودی اعلام خواهد شد، آماده سازند که به سر کار بازگردند و رعایت انضباط انقلابی خود را نشان دهند. امام خمینی نیز طی اعلامیه مورخ ۱۳۵۷/۱۱/۲۵ پایان اعتصابها را اعلام داشتند و توصیه نمودند که از روز شنبه ۱۳۵۷/۱۱/۲۸ همه به سر کارهایشان حاضر شوند و فعالیت‌های خود را آغاز نمایند و در عصر پنجشنبه ۱۳۵۷/۱۱/۲۶ خطاب به جمعی از بازرگان و اصناف که به دیدارشان آمده بودند، فرمودند:

« کسی که می‌گوید اعتصاب باقی بماند خائن است »

به این ترتیب اعتصابات رسماً ملغی شد و از روز شنبه ۱۳۵۷/۱۱/۲۸ بانکها و بازارها پس از چهار ماه تعطیلی باز شده ادارات کار عادی خود را از سر گرفتند و بار دیگر چرخهای اداری و اقتصادی کشور به حرکت درآمد ولی به سوئی دیگر و به گونه‌ای متفاوت از گذشته.

مجموعه‌ای که در این بخش بنام کمیته تنظیم اعتصابات منتخب امام خمینی از نظرتان می‌گذرد، کوششی در جهت ارائه اسناد و مدارک منعکس‌کننده اقدامات این کمیته از تاریخ تشکیل تا پیروزی انقلاب می‌باشد. متأسفانه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و به علت بروز مسائل و مشکلات مختلف برای اعضاء این کمیته، که در عین حال مسئولیتهای بسیار سنگینتری به آنها محول شده بود، عملاً فرصت جمع‌آوری و نگهداری اسناد مربوط به اقدامات کمیته تنظیم اعتصابات پیش نیامد. به هم ریختگی‌های ناشی از انقلاب و عدم وجود یک مرکز در اداره امور مملکت موجب گردید که بسیاری از اسناد و مدارک یا به اجمال و یا به اجبار از بین رفت و یا از انظار مخفی ماند. از جمله این اسناد، اسنادی است که مربوط به کمیته تنظیم اعتصابات است بطوریکه با تمام کوششی که به عمل آید

متأسفانه در ارتباط با اقدامات این کمیته تنها دو برگ از اسناد اصلی آن بدست آمد، ناگزیر از تنها وسیله ممکن، یعنی بریده‌ی جراید آن ایام، در تنظیم این مجموعه تحت عنوان «اقدامات کمیته تنظیم اعتصابات و انعکاس آن در مطبوعات» بهره گرفته شده است، که امید است نشانه‌ای باشد از خدماتی که این هیئت در مقطع مهمی از تاریخ مبارزات ملت ایران انجام داده است و وسیله‌ای باشد برای محققین و حقیقت‌جویان.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته